

ជំពូកទី ៣

វេលាដែលចុះរំពើវចយន្ត **សុផាត** គ្មានភ័យភក់ស្អុតនឹងទីក្រុងដែលមានផ្ទះថ្មធំៗ មានមនុស្សច្រើនពាសពេញ រទេះគ្រប់បែបបរត់ ច្រវាក់កាត់ទៅតាមផ្លូវធំទូលាយនេះ។¹ **សុផាត** បើកភ្នែកធំៗជញ្ជាំងសង្កេតមើលសព្វគ្រប់រីក រាយសប្បាយក្នុងចិត្ត បន្តិចដើរទៅជិតមនុស្ស ចាស់ម្នាក់លើកដៃសំពះគេសួរថា «លោកតា! សូមមេត្តាប្រាប់ផ្លូវខ្ញុំបន្តិច ផ្លូវណាមួយដែល តម្រង់ទៅខាងជើងកំផែងវត្តឧណ្ណាលោម?»² 51

វត្តឧណ្ណាលោម

— ផ្លូវហ្នឹងហើយចៅ ចៅដើរឲ្យត្រង់ទៅ ទើសត្រង់ណាត្រង់ហ្នឹងហើយវត្ត ឧណ្ណាលោម។³ ទើបតានោះងាកមកចិញ្ចើមផ្ទៃលំ ខាងកើតចង្អុលថា «នុ៎ះហ្ន៎! វត្តឧណ្ណាលោម!» 52

សុផាត សំពះលោមមនុស្សចាស់នោះស្រេច ទើបដើរតម្រង់ទៅតាមទិសដែលដៃតា ចាស់ចង្អុល។ មិនយូរប៉ុន្មានក៏បានទៅដល់ទីរាមនោះភ្លាម។ **សុផាត** ក្រឡេក

1. This is a good descriptive sentence and should be studied.
 2. កំផែង is an outer wall or enclosure. What he's asking for here is the way to the north entrance. This is a nice, polite way to ask for directions, by the way. The temple he's looking for is an important one in Phnom Penh, built in 1443. It's the seat of the Mohanikay sect of Khmer Buddhism.
 3. "When you can't go any further, you'll be there".

ឃើញកុដិព្រះសង្ឃជាច្រើន ទើបរកផ្លូវចូលក្នុងវត្ត។ លុះដើរទៅជិតក្មេងម្នាក់ **សូផាត** សួរថា «ប្អូន! កុដិលោកគ្រូប្រាស័ដ្ឋ **ម៉ក់** នៅឯណា?» 53

ក្មេងនោះធ្វើក្បាលងងឹតទើបឆ្លើយថា «ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់លោកគ្រូប្រាស័ដ្ឋ **ម៉ក់** ទេ ខ្ញុំ មិនទាំងដែលឮហៅព្រះនាមនោះផង»។⁴ 54

វេលានោះ មានព្រះសង្ឃមួយអង្គចាស់ព្រះវស្សាបន្តិចមានពុទ្ធដីកាថា «អាណាង រក លោកគ្រូណា លោកគ្រូករីវង្សា **ម៉ក់** ឬ?»⁵ 55

សូផាត ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះសង្ឃរួចទូលតបព្រះពុទ្ធដីកាថា «ព្រះករុណា ខ្ញុំព្រះករុណា រកលោកគ្រូប្រាស័ដ្ឋ **ម៉ក់** » 56

ហ្នឹងហើយ លោកគ្រូវង្សា **ម៉ក់** ពីដើមលោកធ្វើជាប្រាស័ដ្ឋ។ នាងឯងមកពីស្រុកណា ឯងមិនដឹងទេឬ? លោកគ្រូករីវង្សា លោកសឹកយូរណាស់ហើយ។⁶ 57

4. This last phrase translates as "I haven't even *heard* of him!" The key phrase is "មិនទាំង + verb".
 5. ចាស់ព្រះវស្សាបន្តិច is a fancy way of saying "[the monk] was a bit old". ករីវង្សា is a clerical title, akin to saying "a man of letters" or "a scribe". ករី by itself means poet.
 6. To សឹក is to leave the monkhood. This is normal and expected; few Khmer males stay monks for life.

ព្រះករុណា ខ្ញុំព្រះករុណានៅស្រុកសិរីសោភ័ណ សូមព្រះករុណាមេត្តាប្រាប់ទីលំនៅ
លោកឲ្យខ្ញុំព្រះករុណាដឹងផងបានទេ?

- ឱនាងអើយ! អាត្មាមិនដឹងដែរ នែ! ចៅឯងមានការអ្វី?
- ព្រះករុណា លោកគ្រូខ្ញុំព្រះករុណាឲ្យខ្ញុំព្រះករុណាយកសំបុត្រនេះមក
ប្រគេនលោក។
- អាត្មាបើកមើលបានទេសំបុត្រនេះ?⁷
- ព្រះករុណា គ្មានទាន់អ្វីទេ។

58

និយាយដូច្នោះហើយ **សូផាត** លុតជង្គង់ លើកដៃទ្រទ្រង់សំបុត្រប្រគេនសំពះព្រះសង្ឃ។⁸
ព្រះសង្ឃទទួលសំបុត្រហែកមើលចប់ ទើបមានពុទ្ធដីកថា «នាង! អាត្មាយករអាសា
ធានាចិត្តិមនាងបន្តិចបាន ទំរាំនាងបានដូចនឹងឪពុកនាង។⁹ ឡើងមកលើកុដិមក។»
សូផាត ក៏ធ្វើតាមបង្គាប់ព្រះសង្ឃនោះ។ លោកក៏បានទំនុកបម្រុងកន្លែងមួយឲ្យ។

59

សូផាត ដែលនៅសំណាក់នឹងព្រះសង្ឃមួយអង្គក្នុងវត្តឧណ្ណាលោម តែងគោរព
ប្រណិប័តន៍បំរើធ្វើការប្រគេនលោក ឥតចេះខ្លាចនឿយ ឥតចេះខ្លាចហត់ ឥតគិត
ខ្លាចថ្ងៃឥតគិតស្គាល់យប់ ឈប់ទំនេរវេលាណាមើលទៅត្រង់ណាឥតទើសភ្នែក
ហ្នឹង។¹⁰ វេលានោះអ្នកក្រាបម្នាយបង្គំលោក លាដើរចេញមកមើលទីក្រុង ស៊ីបសួរ
រកផ្ទះលោកប្រាណីដ្ឋី **សួន** ។

60

7. This sentence, which might appear strange in the context of standard Khmer subject-verb-object structure, can be thought of as a kind of "topic/comment" sentence, where the monk's reading the letter is the topic, or the focus, and the letter is only sort of a sideline (comment), included merely for clarity's sake. Ask if this isn't clear to you.

8. លុតជង្គង់ is to kneel; to ទ្រ something is to hold it in one hand, with the other hand supporting the wrist of that hand. This gesture is used to hand an object to a respected person.

9. ទំរាំ means "until".

10. We've seen similar declarations of Sophat's hard-working nature, and we'll see many more still.